

Eelarverevisjon ja tõhustamiskava

Downloaded 20.04.2026

Viimati uuendatud 01.04.2026

Sisukord

1. Nullbaasilise eelarve projekt	3
2. Horisontaalsed tõhustamiskavad	5
3. Hindamised	7
4. Kulumudelite hindamine	8

1. Nullbaasilise eelarve projekt

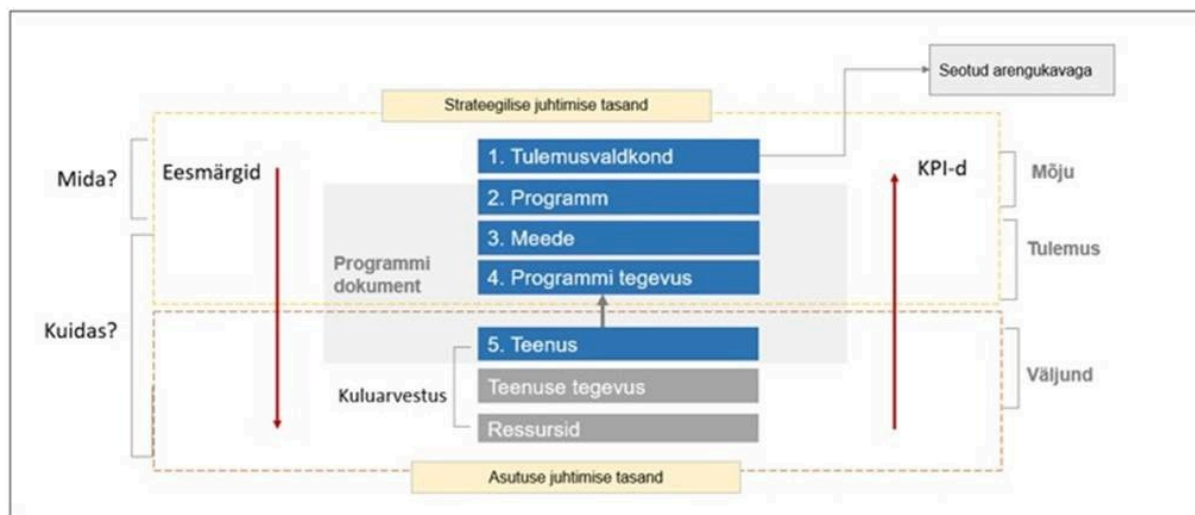
Nullbaasilise eelarve projekt on üks eelarverevisjoni peamistest suundadest, keskendudes ministeeriumite valitsemisalade eelarvete põhjalikule analüüsile. Projekti eesmärgid lähtuvad 31.08.2023 toimunud Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamise otsustest ning on järgmised:

- Selgitada välja mitteprioriteetsed teenused, mille mahtu võiks vähendada või mille osutamine lõpetada;
- Tuua välja võimalikud dubleerivad teenused, mida saab konsolideerida ja optimeerida;
- Määratleda teenused, mille maht ületab eesmärgiks seatud taset ning mille mahtu oleks võimalik vähendada ja optimeerida.
- Viia läbi suuremahuliste teenuste mõjuanalüüs ning kulumudeli ülevaatus, et leida võimalusi teenuste tõhusamaks korraldamiseks ning nende pakkumisega seotud kulude kokkuhoiuks. Samuti vaadatakse üle teenuste eesmärgid ja tulemused erinevates tulemusvaldkondades.

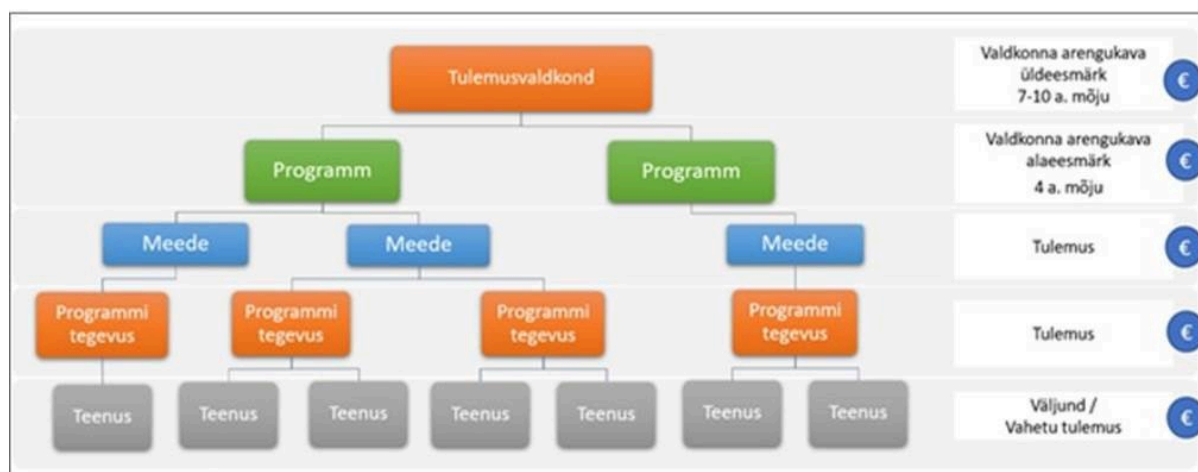
Projekti ülesandeks on teha ettepanekuid muudatusteks, mis vähendavad riigi kulubaasi. Erinevalt üldisest protsendipõhisest kulude kärpimisest keskendutakse nullbaasilise eelarve raames objektiivsete aluste leidmisele, et riigi eelarveliste vahendite kasutamist tõhustada või tegevusi vajadusel vähendada. Oluline on märkida, et riigi teenuste kvaliteedi langust ei käsitleta tõhususe paranemisena, kuigi teadlike valikute korral võib kokkuhoiu eesmärgil mõningaid kompromisse teha.

Vaatamata projekti nimetusele ei tähenda nullbaasilise eelarvestamise projekt valitsemisalade eelarvete täielikku uuesti ülesehitamist nullist – see poleks efektiivne ega ajaliselt võimalik ning säärast lähenemist ei soovita ka rahvusvahelised institutsioonid (nagu IMF ja OECD).

Analüüsi aluseks on riigi tegevuspõhine eelarvestamise süsteem (TERE), kus riigieelarve tegevuspõhised arvestusobjektid (TERE teenused) katavad kõik ministeeriumide ja keskvalitsuse asutuste vastutusvaldkonnad ning riigieelarvest rahastatavad ülesanded, lähtudes Vabariigi Valitsuse seadustest, põhimäärustest, muudest õigusaktidest ja avalikust huvist. Riigieelarve kuluarvestuse infosüsteemis (KAIS) toimub ressursside ja tegevuste kuluarvestus teenuspõhiselt. Teenused on seotud riigi strateegiliste eesmärkidega läbi programmide, tulemusvaldkondade ja arengukavade panustades riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ seatud sihtide saavutamisesse. TEREle tuginemine võimaldab valitsemisaladel ja Rahandusministeeriumil paremini mõista tegevuspõhise eelarvestamise kitsaskohti ning tõsta riigieelarve juhtimisinfo kvaliteeti.

Joonis 1. Riigi strateegilise planeerimise süsteem

Joonis 2. Riigi planeerimistasandite hierarhiline struktuur

Lisaks tegevuspõhisele valdkondade eelarveanalüüsile võrreldakse kulutasemeid nii rahvusvaheliselt kui ka siseriiklikult, arvestatakse asjakohaste siseriiklike institutsioonide (nagu Riigikontroll, Arenguseire Keskus jt) analüüse, auditeid ja raporteid ning rahvusvaheliste organisatsioonide (nt Euroopa Komisjon, OECD) hinnanguid ja soovitusi. Samuti arvestatakse valitsemisalades läbiviidud või käimasolevaid reforme ja muid tõhusust mõjutavaid protsesse. Selle tulemusel tuvastatakse valdkonnad, teemad ja teenused, kus on tõhustamispotentsiaali, ning töötatakse välja kas konkreetsed tõhustamissetpanekud või edasine tegevuskava tõhususe suurendamise lahenduste väljatöötamiseks.

Nullbaasilise eelarve projektis analüüsitavad valitsemisalad ning läbiviidavate tõhustamiskavade teemad määratakse iga-aastase eelarveprotsessi käigus:

- I tsükkel (2023–2024): Sotsiaalministeeriumi, Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalad;
- II tsükkel (2024–2025): Siseministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi valitsemisalad;

- III tsükkel (2025–2026): Kliimaministeeriumi, Välisministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalad.

Kontaktid:

Projektijuht Andrus Pirso, 502 6560, Andrus.Pirso@fin.ee

Nõunik Ivar Hendla, 5860 5750, Ivar.Hendla@fin.ee

Ava kõik

Nullbaasilise eelarve projekti tulemused

2025

Nullbaasilise eelarve projekti raport 2025.docx | 18.77 MB | docx

2024

Null-baasilise eelarve raport 2024 | 3.43 MB | docx **LISA1 - Metoodika ja protsess 2024 | 1015.06 KB | docx** **LISA2 - tõhustamissetpanekud 2024 | 46.49 KB | docx**

Viimati uuendatud 19.03.2024

2. Horisontaalsed tõhustamiskavad

Tõhustamiskava rakendamise ettepanek tuleneb 2015. aastal Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) koostatud Eesti ja Soome riigivalitsemise raportist „Valitsusülese strateegilise suutlikkuse ja piiride üleste e-teenuste edendamise“ (2015).

Tegemist on poliitikainstrumendiga, mida kasutatakse OECD riikides üha sagedamini.

Tõhustamiskavana (spending review) käsitatakse valitsussektori kulutuste kriitilist

hindamist eesmärgiga

- **tõhustada** valdkondi,
- vabastada ressursse vajalikeks **investeeringuteks** ning
- leida uusi **kasvuallikaid**.

Sellega taotletakse avalike ressursside tulemuslikku ja efektiivset kasutust ning riigi toimimise paindlikkuse suurenemist.

Riigi konkurentsivõime tõstmiseks ning võimalike kriisidega toimetulekuks peab olema tagatud piisavate reservide olemasolu ja paindlikkus muuta eelarve tulude ja kulude struktuuri. Tõhustamiskava rakendamine võimaldab valitsusel saavutada püstitatud eelarvepoliitilisi eesmärke ning toetada prioriteetide elluviimist. Tõhustamiskavade läbiviimine ja tõhustamisettepanekute rakendamine otsustatakse riigi eelarvestrateegia koostamise raames (**riigieelarve seadus § 34²**. **Tõhustamiskava avaneb uues vahekaardis.**).

Mis on tõhustamiskava koostamise eesmärk?

Tõhustamiskava peab pakkuma ettepanekuid poliitikamuudatusteks, mida saab arvestada riigieelarve koostamisel, näiteks koos ministeeriumide või asutuste riigieelarvest lisaraha saamiseks tehtud taotluste hindamisega. Konkreetne eesmärk lepatakse kokku lähteülesandes, näiteks poliitikate suurem mõjususe või tõhususe, kulude kokkuhoid.

Loe rohkem rahandusministeeriumi blogist: "Riigi konkurentsivõime tõstmine eeldab paindlikumat eelarvet"

Kontakt: Aivar Viinapuu, 5473 0606, Aivar.Viinapuu@fin.ee

Ava kõik
2025

SOTSIAALMINISTEERIUMI LOAMENETLUSE JA JÄRELVALVE TÕHUSTAMISKAVA

Sotsiaalministeeriumi loamenetluse ja järelevalve tõhustamiskava.pdf | 1.09 MB | pdf

2022

MUUSEUMIDE RAHASTAMINE RIIGIEELARVEST

Muuseumide rahastamine riigieelarvest.pdf | 291.63 KB | pdf **Lisa 1 Asutajaootuste indikaatorid ja teenuste loetelu.xlsx | 67.16 KB | xlsx** **Lisa 2 Meremuuseumi asutajaootused.docx | 36.13 KB | docx**

2020

Riigi sihtasutuste arvestusteenuste konsolideerimise analüüs.pdf | 1.16 MB | pdf

2018

TÕHUSTAMISKAVA ETTEVÕTLUS, INNOVATSIOON

Tõhustamiskava ettevõtlus, innovatsioon.pdf | 1.34 MB | pdf

2017

VALITSUSASUTUSTE JA NENDE HALLATAVATE ASUTUSTE SÕIDUAUTODE HANKIMINE JA HALDAMINE
NING AMETISÕITUDE KORRALDAMINE

Tõhustamiskava ametisõidukid.pdf | 679.65 KB | pdf

Viimati uuendatud 19.03.2024

3. Hindamised

Riigieelarve revisjoni käigus viiakse läbi tõhustamiskavasid, mille teostamisel kasutatakse hindamistest saadavat sisendit tõhustamist vajavate valdkondade või teenuste tuvastamiseks.

Tõhustamiskavade elluviimisel on kasutada:

1. struktuurivahendite hindamistest saadav sisend – vt täpsemalt hindamiste korraldust ja **rakendusperioodide 2014-2020 ja 2021-2027 hindamiste kavasid**, kokku on 2014-2020 perioodil teostatud 32 hindamist, 2021-2027 perioodiks on planeeritud 36 hindamist erinevates valdkondades. Eraldi on võimalik aruannetest otsida ja **filtreerida välja hindamissoovitusi** ja planeeritud või juba teostatud järeltegevusi.
2. **Vabariigi Valitsuse määruse nr 117** kohased riiklike arengukavade hindamised, mille täpne ajakava ja korraldus otsustatakse 2024. aasta jooksul. Loe lähemalt: **Tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamat I Rahandusministeerium (fin.ee)**.

Kontakt:

Nõunik Miryam Vahtra, 6113047, Miryam.Vahtra@fin.ee

4. Kulumudelite hindamine

Miks on riigis kuluarvestus vajalik?

Kuluarvestus on asutuse juhtimisarvestuse süda. See annab asutuse juhile vastuse küsimusele: "Millele me päriselt oma ressursse kulutame ja mida me selle eest vastu saame?" Raamatupidamine näitab, kui palju kulub palgale või majandamisele, kuid kuluarvestus seob need summad teenuste ja nende tulemustega.

- ✘ **Asutuse jaoks** ei ole kuluarvestus „raporteerimine teistele“, vaid panus riigi võimekusse teha tarku valikuid. See muudab asutuse rolli kulutajast riigi strateegiliste eesmärkide elluvijaks, kelle iga kulutatud euro on põhjendatud ja eesmärgistatud.
- ✘ **Finantsjuhi jaoks** on see instrument, mis võimaldab eristada põhiteenuste (kasusaajale suunatud väärtus) ja tugiteenuste (sisemine efektiivsus) maksumust. Kuluarvestus võimaldab tuvastada raiskamiskohti või ressursipuudust enne, kui see muutub kriitiliseks.
- ✘ **Riigi tasandil** on üksiku asutuse kuluarvestus killuke suurest pildist, mis on hädavajalik riigi ressursside strateegiliseks planeerimiseks.

Millist kasu saame kuluarvestuse hindamisest?

- ✘ Hinnata eelarve planeerimisel ja täitmise jälgimisel kasutuses olevate asutuste kulumudelite vastavust riigi kuluarvestuse metoodikale.

- ❖ Kaardistada ja levitada parimaid praktikaid, et tõsta kuluarvestuse kompetentsi.
- ❖ Tuvastada kitsaskohad ja teha ettepanekuid asutuse kuluarvestuse kvaliteedi tõstmiseks.
- ❖ Võimaldada ministriumidel ja asutustel hinnata oma kuluarvestuse küpsusastet võrreldes teistega.
- ❖ Teha ettepanekuid arvestusobjektide standardiseerimiseks, et tagada andmete parem võrreldavus riigi tasandil.
- ❖ Anda kvaliteetset sisendit 0-baasilise eelarvestamise projekti läbiviimiseks.
- ❖ Koguda praktilist tagasisidet kuluarvestuse metoodika ja õigusaktide ajakohastamiseks.
- ❖ Teha ettepanekuid uue eelarve infosüsteemi ERIS juurutamiseks, et luua kasutajasõbralikud lahendused kuluarvestuseks.

[Kulumudelite hindamine SIM.pdf | 946.75 KB | pdf](#)

[Kulumudelite hindamine RAM.pdf | 995.45 KB | pdf](#)

[Kulumudelite hindamine KUM.pdf | 1.01 MB | pdf](#)

Kontakt Aili Armväärt 5885 1303 Aili.Armvaart@fin.ee, Anti Kingsepp 5885 1317 Anti.Kingsepp@fin.ee

Viimati uuendatud 01.04.2026